

Visionair consultant Frans van der Reep en socioloog Paul Schnabel kijken in de toekomst

Hoe zien bedrijven er over tien jaar uit?

Kijken in de toekomst; het is en blijft lastig. Hoe zien bedrijven er over tien jaar uit? Hoe ontwikkelt internet zich? Zijn we bestand tegen de kracht van de opkomende economieën? Socioloog Paul Schnabel en visionair consultant Frans van der Reep van KPN Corporate Market blikken vooruit.

PAUL: 'Ik denk dat heel veel dingen in het bedrijfsleven over tien jaar onveranderd zijn. Er moet nog steeds voedsel en energie worden geproduceerd. Nederland is een transportland en in 2021 zullen er nog steeds vrachtwagens rijden. Ik verwacht dat die sector in essentie niet veel zal veranderen.'

FRANS: 'Je kunt je afvragen of er over tien jaar nog zoiets als een bedrijfsleven bestaat. Je ziet zelforganisatie toenemen. Van werk naar de baas, naar baas van je eigen werk. Om het voorbeeld van het vrachtvervoer te gebruiken: ik denk dat vrachtwagenchauffeurs meer en meer zzp'ers zullen zijn.'

PAUL: 'Ik zie grote nadelen aan die ontwikkeling kleven. Wat gebeurt er als je ziek of tijdelijk arbeidsongeschikt bent? Pensioenen zijn vaak slecht geregeld. Voor je het weet, besta je als zzp'er niet meer.'

FRANS: 'Dat klopt. De maatschappij wordt kwetsbaarder, we

krijgen hier Amerikaanse toestanden. De hele wetgeving is nog lang niet ingericht op aansprakelijkheid en pensioenvorming voor zelfstandigen. Daarover wordt pas nu een beetje nagedacht. Je moet niet onderschatten dat zo'n 20 procent van de beroepsbevolking nu al zzp'er is.'

PAUL: 'Als de economie slechter wordt, zullen we beseffen dat dit toch een heel riskante formule is. Flexibilisering is natuurlijk vooral een ding van de jongere generatie. Zolang je werk hebt, gaat het goed, maar zodra je op je 55e je baan verliest, is het echt heel moeilijk om weer aan het werk te komen.'

FRANS: 'Ik zou een niveau dieper willen gaan. We werken om drie redenen: pret, poen en prestige. Echt plezier hebben in je werk en zelfredzaamheid – dáár draait het om.'

Gaat Het Nieuwe Werken daarbij helpen?

PAUL: 'Het heeft zeker zijn voordelen, maar ik zie ook minder

positieve dingen. Het wordt onrustiger, een persoonlijk gesprek voeren steeds lastiger. Meer mensen zullen thuis werken, maar contact en overleg blijven wel nodig. Je ziet vaak dat sommige mensen hun vertrouwde omgeving missen. Ze hebben behoefte aan een plek. En het gaat om een gevoel van gemeenschappelijkheid. Dat vraagt toch wel iets meer dan simpelweg even een afspraak maken. Het gaat om dingen samen opbouwen, collegialiteit ontwikkelen. Dat heb je met Het Nieuwe Werken in mijn ogen veel minder. Dat wordt nog wel eens onderschat.'

FRANS: 'Die tegenbewegingen zie ik ook. Uit het oog, uit het hart blijkt toch een heel krachtig

mechanisme. Als je bij Het Nieuwe Werken het gevoel hebt dat je een beetje erbij bungelt en de rituelen en de samenhang ontbreken, ga je je onzeker voelen. Toch verwacht ik dat Het Nieuwe Werken sterk zal blijven groeien.'

Hebben China en India de ICT-dienstverlening over tien jaar overgenomen?

PAUL: 'Dat betwijfel ik. ICT is natuurlijk een bedrijfstak waarvan nu veel diensten aan Azië worden uitbesteed. Maar in een land als China zie je de lonen nu al dusdanig stijgen, dat je je kunt afvragen of het nog wel zinvol is

om alles maar uit te besteden. Die ontwikkeling gaat sneller dan we denken.'

FRANS: 'Doordat we steeds meer ICT-diensten uitbesteden, ontstaat een andere samenstelling van onze arbeidsmarkt. Dit heeft weer impact op het onderwijs, want waarom zou je nog een opleiding volgen voor een beroep waarvan het werk aan India wordt uitbesteed?'

Hoe zal KPN zich verder ontwikkelen?

FRANS: 'Voor KPN zie ik heel veel kansen. De behoefte aan virtuele aanwezigheid zal verder toenemen. Ik denk dat we beter

‘We werken om drie redenen: pret, poen en prestige. Echt plezier hebben in je werk en zelfredzaamheid – dáár draait het om.’



OVER FRANS VAN DER REEP

Frans van der Reep (57) heeft een lange KPN-geschiedenis. Hij startte zijn carrière in 1986 bij de PTT en ontwikkelde zich in die jaren tot senior strateeg. Naast zijn werkzaamheden bij KPN Corporate Market publiceert hij regelmatig artikelen en columns in diverse kranten en tijdschriften. Ook blogt hij op internet en geeft hij lezingen in binnen- en buitenland. Frans geeft les aan de Hogeschool InHolland en is toezichthouder bij diverse profit- en non-profitorganisaties.

- moeten samenwerken met andere bedrijven. Succesvolle combinaties maken, samen met klanten innovaties bedenken. We moeten praktische ICT-zaken zo goedkoop mogelijk neerzetten, zodat we met elk bedrijf kunnen concurreren.’

PAUL: ‘Als buitenstaander vraag ik me af of het vaste netwerk over tien jaar nog bestaat. De jonge generatie heeft alleen nog maar een smartphone. Maar ik vind het vreemd dat er geen telefoonboek voor mobiele nummers bestaat.’

Gaat internet de ontwikkeling van de wereld bepalen?

PAUL: ‘Het is interessant om te zien hoe we in 2001 naar 2011 keken. Nu, tien jaar later, kun je

zeggen dat internet en mobiele telefonie de belangrijkste ontwikkelingen waren. En dat internet nog belangrijker, effectiever en vitaler wordt. Maar tegelijkertijd zie je ook hoe extreem kwetsbaar het is, tot in de kern van de samenleving. Dat beseft je bijvoorbeeld tijdens zo’n BlackBerry-storing in oktober. Als de elektriciteit uitvalt, vallen meteen alle communicatiemiddelen weg.’

FRANS: ‘Ik heb zelf het gevoel dat we over tien jaar vier basisstructuren hebben: elektriciteit, water, lucht en ICT. Een relativerende opmerking over internet is overigens wel op z’n plaats, denk ik. Toen de auto kwam, hebben we er veertig, vijftig jaar over gedaan om te begrijpen wat daarvan de gevolgen zouden zijn en wat de

‘Ik vraag me af of het vaste netwerk over tien jaar nog bestaat. De jonge generatie heeft alleen nog maar een smartphone.’



OVER PAUL SCHNABEL

Al ruim 13 jaar is socioloog Paul Schnabel (63) directeur van het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP). Daarvoor was hij 15 jaar lang hoofd Onderzoek van het Nederlands Centrum Geestelijke Volksgezondheid. Hij bekleedt diverse nevenfuncties, waaronder het lidmaatschap van de Raad van Commissarissen van Shell Nederland. Ook is hij columnist bij de NRC en Het Financieele Dagblad en is hij sinds 2002 hoogleraar aan de Universiteit Utrecht.

wettelijke en emotionele kaders zouden worden. Van 50 jaar internet hebben we er pas 20 gehad. Dingen hebben hun tijd nodig, maar het is natuurlijk reuze spannend om deze periode mee te maken.’ •